

Dosarul nr. 2ra-562/19

Prima instanță: Judecătoria Orhei sediul Central (jud. V. Cupcea)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Cimpoi, I. Secrieru, A. Danilov)

ÎNCHEIERE

27 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Zinaida Bîrnaz și Galina Vilcu

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Galinei Vilcu și Zinaidei Bîrnaz împotriva Lidiei Bordeniuc și notarului public Valentina Levița cu privire la declararea nulității absolute a certificatului de moștenitor, constatarea faptului acceptării succesiunii prin intrarea în posesia bunurilor succesoriale și recunoașterea dreptului de proprietate

împotriva deciziei din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Zinaida Bîrnaz și Galina Vilcu și menținută hotărârea din 21 martie 2018 a Judecătoriei Orhei sediul Central, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 16 decembrie 2014, Elena Memeț, Galina Vilcu și Zinaida Bîrnaz au depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei com. Cucuruzeni r-nul Orhei și notarului public Valentina Levița cu privire la repunerea în termenul de prescripție de adresare în judecată, repunerea în termenul de prescripție de acceptare a succesiunii testamentare, recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal, recunoașterea nulității extrasului eliberat de Primăria com. Cucuruzeni r-nul Orhei ca fiind fals.

În motivarea acțiunii au invocat că sunt fiicele decedatei Zinovia Bordeniuc, care a locuit în com. XXXXX r-nul XXXXX și a avut în proprietate o casă de locuit.

Au relatat că, după decesul Zinoviei Bordeniuc, în baza testamentului eliberat la 10 mai 1989, succesor testamentar a rămas Elena Memeț.

Despre existența testamentului se cunoștea în Primăria com. Cucuruzeni r-nul Orhei, dânsese comunicând acest fapt și surorii Lidia Bordeniuc.

Au precizat că Lidia Bordeniuc locuia în XXXXX și întorcându-se în Republica Moldova a rugat-o pe Elena Memeț să locuiască temporar în casa pe care ultima a primit-o prin testament.

În anul 2010, Elena Memeț s-a adresat cu o cerere la notarul public Valentina Levița, solicitând eliberarea certificatului de moștenitor testamentar în baza testamentului nr. 12 din 10 mai 1989 eliberat ei de Primăria com. Cucuruzeni r-nul Orhei.

Notarul Valentina Levița i-a refuzat cererea, motivând că la 19 august 1999 a fost eliberat certificatul de moștenitor legal nr. 1963 pe numele Lidiei Bordeniuc, potrivit căruia aceasta este moștenitorul averii rămase după decesul Zinoviei Bordeniuc.

Astfel, certificatul de moștenitor legal nr. 1963 din 19 august 1999 a fost eliberat de notarul public Valentina Levița ilegal cu încălcarea prevederilor art. 1499 alin. (1) lit. a) Cod civil, deoarece notarul era obligat să verifice dacă în cazul dat defuncta Zinovia Bordeniuc nu a lăsat un testament sau dacă mai sunt moștenitori legali.

Totodată, la eliberarea certificatului de moștenitor legal menționat au fost încălcate și prevederile art. 1517, 1519 Cod civil, or, Lidia Bordeniuc a omis termenul de 6 luni de acceptare a succesiunii și nu s-a adresat în instanța de judecată pentru prelungirea acestui termen.

Reclamantele au remarcat că le-au fost lezate drepturile lor de moștenitori legali, prin eliberarea de către notarul public Valentina Levița a certificatului de moștenitor legal nr. 1963 din 19 august 1999 pe numele Elenei Bordeniuc.

Nici Primăria com. Cucuruzeni r-nul Orhei nu a avut temei legal ca gospodăria ce aparținea Zinoviei Bordeniuc să fie trecută în Registrul de evidență a gospodăriilor la 30 iulie 1999, cu nr. 57 după Lidia Bordeniuc.

Prin urmare, extrasul din cartea de evidență a gospodăriilor sat. XXXXX r-nul XXXXX, eliberat de Primăria com. Cucuruzeni r-nul Orhei, este fals, a indus în eroare notarul și urmează a fi recunoscut nul.

Și-au întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 227, 228, 272, 279, 1499 alin. (1) lit. a), 1517, 1519 Cod civil, art. 166, 167 CPC.

Au solicitat admiterea acțiunii, repunerea în termenul de prescripție de adresare în judecată, repunerea în termenul de prescripție de acceptare a succesiunii testamentare, recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 1963 din 19 august 1999 eliberat pe numele Lidiei Bordeniuc, recunoașterea răspunsului Primăriei com. Cucuruzeni r-nul Orhei nr. 93 din 18 august 2014 ca fiind fals.

La 21 noiembrie 2016, Elena Memeț a depus cerere prin care a renunțat la acțiune.

La 11 septembrie 2017, Galina Vilcu și Zinaida Bîrnaz au depus cerere de concretizare a pretențiilor împotriva Lidiei Bordeniuc și notarului public Valentina Levița, solicitând admiterea acesteia, constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor nr. 1963 din 19 august 1999 eliberat pe numele Lidiei Bordeniuc de către notarul Valentina Levița, constatarea locului deschiderii succesiunii rămasă

după decesul Zinoviei Bordeniuc în r-nul Orhei și constatarea faptului acceptării tacite a succesiunii de către toți copiii defunctei Zinovia Bordeniuc.

În cadrul ședinței de judecată din 21 martie 2018, Galina Vilcu și Zinaida Bîrnaz, reprezentate de avocatul Aliona Gîțlan au concretizat pretențiile din acțiune, solicitând constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor nr. 1963 din 19 august 1999 eliberat pe numele Lidiei Bordeniuc de către notarul Valentina Levința, constatarea faptului acceptării succesiunii prin intrarea în posesia bunurilor succesoriale de către Zinaida Bîrnaz, Galina Vilcu și Lidia Bordeniuc după decesul mamei lor Zinovia Bordeniuc și recunoașterea dreptului de proprietate a Zinaidei Bîrnaz, Galinei Vilcu și Lidiei Bordeniuc a câte 1/3 cotă-parte din bunurile succesoriale rămase după decesul mamei lor Zinovia Bordeniuc.

Prin hotărârea din 21 martie 2018 a Judecătorei Orhei sediul Central, a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Zinaida Bîrnaz și Galina Vilcu și menținută hotărârea primei instanțe.

La 23 ianuarie 2019, Zinaida Bîrnaz și Galina Vilcu au declarat recurs împotriva deciziei din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece la emiterea acestora a avut loc încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material și aprecierea arbitrară a probelor.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au dat preferință explicațiilor intimaților, ignorând argumentele și probele prezentate de ele, apreciind astfel arbitrar probele.

Au precizat că atât prima instanță, cât și instanța de apel eronat au constatat precum că Elena Memeț, căreia la 10 mai 1989 Zinovia Bordeniuc i-a testat toată averea, nu a reușit să accepte moștenirea, de aceea potrivit prevederilor art. 581 Cod civil al RSSM, în redacția din 26 decembrie 1964, în vigoare la data decesului defunctei Zinovia Bordeniuc, dreptul de a primi succesiunea trece prin transmisie la moștenitorii săi legali, adică Lidiei Bordeniuc.

Totodată, această concluzie a instanțelor de judecată ierarhic inferioare este în contradicție cu o altă constatare potrivit căreia Lidia Bordeniuc a locuit și continuă să locuiască în casa părintească cu acordul surorii lor Elena Memeț, recunoscând astfel că ultima a dispus de bunurile succesoriale, administrându-le la discreția sa.

Având în vedere prevederile art. 566 Cod civil al RSSM, în redacția din 26 decembrie 1964, au remarcat că, deoarece Elena Memeț nu și-a revendicat dreptul la moștenirea testamentară după decesul mamei Zinovia Bordeniuc, instanțele de judecată ierarhic inferioare au constatat că dreptul de a primi succesiunea trece prin transmisie la moștenitorii săi legali, adică Lidiei Bordeniuc, ignorând însă faptul că ultima nu este unicul moștenitor legal.

Prin urmare, toți copiii defunctei Zinovia Bordeniuc sunt moștenitori legali ai bunurilor succesoriale, în părți egale.

Au reiterat că toate surorile au intrat imediat în posesia bunurilor succesoriale rămase după decesul mamei Zinovia Bordeniuc, achitând impozitele pe bunurile imobile și efectuând plăți de întreținere a casei de locuit, preluând și folosind terenul de pe lângă aceasta. Mai puțin însă Lidia Bordeniuc, aceasta aflându-se cu familia sa peste hotarele țării până în luna august 1992 și care a cunoscut cu certitudine că Elena Memet este moștenitor testamentar, precum și faptul că niciunul dintre toți moștenitorii legali nu au renunțat la partea ce le revine din masa succesorală.

Mai mult, notarul a eliberat certificatul de moștenitor legal pe numele Lidiei Bordeniuc în baza unui certificat eliberat de Primăria com. Cucuruzeni r-nul Orhei, potrivit căruia ultima a intrat în posesia bunurilor succesoriale în anul 1990, însă nu este indicată data exactă când a avut loc aceasta, or, intrarea în posesia bunurilor succesoriale trebuie să se producă în perioada a 6 luni de la decesul persoanei.

Astfel, intimata nu a comunicat tuturor moștenitorilor legali despre obținerea certificatului contestat, iar notarul nu a obținut refuzul scris al celorlalți moștenitori legali, fiind obligați prin lege să acționeze în modul stabilit.

Prin acțiunile menționate au fost încălcate prevederile legale, în vigoare la acel moment și anume, art. 52, 55, 62 alin. (1), (3) din Legea cu privire la notariat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 23 noiembrie 2018, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 190), însă careva date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurente la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurentele s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 23 ianuarie 2019 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Zinaida Bîrnaz și Galina Vilcu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de Zinaida Bîrnaz și Galina Vilcu, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Zinaida Bîrnaz și Galina Vilcu ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Zinaida Bîrnaz și Galina Vilcu se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu